

І. В. Шевченко, студент 1 курсу, факультету КН (*ХНУРЕ, Харків*)
Л. І. Бадєєва, канд. іст. наук, доц. (*ХНУРЕ, Харків*) – науковий керівник

РОЛЬ МОВИ В ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ТА УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНИ

У сучасному світі мова є невід'ємною частиною в житті нашої країни та її народу. Саме вона дозволяє людям спілкуватися, обмінюватися інформацією та об'єднуватися у певну групу, що називається нацією. Мова є найважливішим засобом людського спілкування та інтелектуального розвитку особистості, визначальною ознакою держави, безцінною і невичерпною скарбницею культурного надбання народу. Спільна мова є одним із головних чинників, що забезпечують національне єднання й дозволяють перейти до стабільності в державі. Можна впевнено сказати, що українській мові відводиться провідна роль у державотворчому процесі.

Роль мови у формуванні єдиної нації і держави досліджували Г. Залізник, Л. Залізник, В. Іванишин [2], Я. Радевич-Винницький [2], М. Кубаєвський, Л. Масенко, Т. Панько, М. Обушний та інші. Завдяки цьому, ця тема є доволі вивченою у наш час, це дозволяє робити певні необхідні висновки.

Етноспільноти, що утворюють держави, як правило, бажають, щоб акти держави в цілому, її органів зокрема, були видані мовою їхнього етносу, тобто державною мовою. Кожна сучасна держава в процесі свого становлення й розвитку так чи інакше стикалася з цим мовним питанням. І, як правило, рано чи пізно надавала перевагу єдиній державній, інакше кажучи офіційній, мові. Ця необхідність впливає із самої природи держави, з її суті й призначення. Адже держава, принаймні сучасна цивілізована, покликана не тільки забезпечувати захист населення певної території від зовнішніх посягань і підтримувати внутрішній порядок у країні. Вона – і це, можливо, її найважливіша функція – з конгломерату людей, попри всі їхні, часом навіть протилежні особисті, групові, класові, етнічні інтереси, врешті-решт творить єдине суспільство, злагоджений діючий організм, здатний цілеспрямовано сконцентрувати свої фізичні й духовні ресурси і, отже, саморозвиватися, самореалізовуватися. Тому, коли одна з мов законодавчо визначається обов'язковою для застосування у сфері управління, освіти, інформації, країна отримує додатковий державний атрибут і промовистий символ державного й культурного суверенітету [1, с. 240], що є обов'язковою частиною у процесі державотворення. Функціонування української мови як державної дозволяє виконувати природні, суспільно значущі завдання, які спрямовані на становлення, існування та утвердження держави Українського народу.

Мова – найвагоміше надбання кожної окремої людини і найбільша суспільна цінність. Мова – явище водночас індивідуальне й соціальне: вона

обслуговує і кожен окрему людину, й усе суспільство. Основні її функції – оформлення думок (мислетворча функція) і міжлюдське спілкування (комунікативна функція). Мова однаково спрямована як у внутрішній, психічний, так і в зовнішній, соціальний світ людини. Завдяки цьому вона виконує визначальні особистісні і суспільні функції, які є одними з ключових у процесі становлення будь-якої країни.

Мова допомагає сформувати єдину українську націю та державу. Вона забезпечує нормальне функціонування національного організму в усіх його виявах – політичному, економічному, культурному. Мова є головною ознакою будь-якої нації, вона виражає єдність держави [2, с. 114–117]. Державний статус мови, який законодавчо забезпечує функціонування країни в усіх без винятку сферах суспільного життя є одним з найважливіших чинників самоутвердження та становлення України як держави [2, с. 161].

Також, мова є важливим засобом освітнього й культурного розвитку, потужним джерелом передачі інформації, знань, досвіду, духовних цінностей. У багатому й різноманітному історичному ракурсі України найвагомніше місце посідає становлення, відродження й розвиток української мови як джерела національної культури. Національна ідентичність є природним і невід’ємним чинником історичного буття будь-якого народу, і визначається вона лише двома ціннісними критеріями – мовою народу та його культурою. Мова – це найважливіша основа на якій зростає духовно і культурно кожна нація, вона утримує в одному духовному полі національної культури усіх представників певного народу. Зрозуміло, що без рідної мови немає всенародної свідомості, без такої свідомості немає нації, а без свідомості нації – немає державності, як найвищої громадської організації, в якій вона отримує найповнішу змогу свого всебічного розвитку. Таким чином, мова як головне джерело української культури відіграла величезну роль у процесі становлення та утвердження України.

Література

1. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика. Діапазон можливостей політичної лінгвістики. К. : ІПЕД НАН України, 2005. 320 с.
2. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Дрогобич: Відродження, 1994. 218 с.
3. Українська мова – державна // Наукова бібліотека Хмельницького національного університету. 2009. 22 вересня
URL: http://lib.khnu.km.ua/inf_res/vistavki/vystavka_mova/Ukr_mova.html